

Filosofijos bendroji programa, pasiekimų vertinimas, VBE aprašas ir vertinimo principai

I modulis

2025 05 19

Turinys

- Filosofijos bendroji programa.
- Pasiekimų vertinimas.
- Valstybinių brandos egzaminų (VBE) užduočių aprašas.
- Filosofijos VBE struktūra.
- VBE vertinimo principai: vertinimo kokybės užtikrinimas, vertintojų atsakomybė, iššūkiai ir sprendimai.
- Kriterijais grįstas vertinimas.

Filosofijos bendroji programa

Filosofijos dalyko tikslas

Sudaryti sąlygas, kad filosofijos pamokose mokiniai susipažintų su pagrindinėmis filosofijos kryptimis, sąvokomis, gilintųsi į savęs ir pasaulio pažinimą, keltų filosofinius klausimus, kritiškai vertintų bei analizuotų įvairius fenomenus, sąžiningai ir kūrybiškai veiktų bei orientuotųsi kintančiame pasaulyje.

Filosofijos dalyko uždaviniai

Siekdami tikslo mokiniai:

- ugdosi gebėjimą suprasti filosofijos tradiciją, jos raidą ir santykį su kitais kultūros fenomenais: mokslu, ideologija, menu ir religija;
- ugdosi gebėjimą suprasti ir dalyvauti filosofinių disciplinų komentavimo diskurse;
- ugdosi gebėjimą atskirti ir apibūdinti skirtumus tarp svarbiausių filosofijos disciplinų ir filosofų pažiūrų;
- ugdosi gebėjimą reflektuoti įvairias filosofines teorijas ir jų taikymo galimybes kasdienėje praktikoje;
- ugdosi gebėjimą perduoti filosofinį supratimą, logiškai reikšti mintis;
- ugdosi gebėjimą įžvelgti filosofines problemas, jas formuluoti bei kritiškai vertinti;
- ugdosi gebėjimą analizuoti, suvokti ir interpretuoti filosofinius tekstus bei jų kontekstą.

Kompetencijų ugdymas

Filosofijos programos mokymo(si) turiniu ugdomos šios kompetencijos: **komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.**

Kiekviena kompetencija apibrėžiama atskirai kiekvienam dalykui. Pavyzdžiui, pažinimo kompetencija filosofijos dalyko programoje apibrėžiama:

Igyjamos filosofijos dalyko žinios, formuojami kritinio mąstymo, filosofinių problemų sprendimo įgūdžiai bei gebėjimas mokytis savarankiškai. Mokantis filosofijos dalyko stiprėja analizės ir interpretavimo įgūdžiai, formuojasi bazinis filosofinis mąstymas ir filosofinės tradicijos suvokimas, sužinoma apie filosofijos santykį su kitomis disciplinomis bei filosofijos pateikiamus klausimus ir galimus atsakymus.

Filosofijos programos pasiekimų sritys

Programoje išskirtos šešios pasiekimų sritys:

- Filosofinių klausimų specifikos suvokimas;
- Tikrovės pažinimas;
- Etinių sistemų ir klausimų hermeneutika;
- Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas;
- Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas;
- Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas.

Pasiekimų sritys yra bendros III ir IV gimnazijos klasėms.

Filosofijos programos mokymo(si) turinys

IV gimnazijos klasė

- Filosofijos raidos ir klausimų analizavimas
- Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas
- Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas

Filosofijos programos pasiekimai

Kiekvienam koncentrui numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai, suformuluoti atsižvelgiant į mokinio raidos ypatumus ir įgytą patirtį.

Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma.

Mokinių pasiekimų vertinimas

Mokinių mokymo(si) pasiekimai ir pažanga vertinama sistemingai. Vertinamos ne tik dalykinės žinios, bet ir kompetencijos.

Filosofijos pamokose taikomas **formuojamasis vertinimas**, kuris skirtas kelti mokinių mokymo(si) motyvaciją, fiksuoti asmeninę pažangą, stiprinti mokinių savigarbą ir savivertę, kurti klasėje pasitikėjimo atmosferą, ugdyti bendradarbiavimo kultūrą.

Diagnosticinis vertinimas teikia informaciją, reikalingą planuojant ir koreguojant mokymą: išsiaiškinami mokinio pasiekimai ir tam tikru mokymo(si) metu padaryta pažanga, numatomos tolesnio mokymo(si) galimybės, pagalba sunkumams įveikti.

Mokinių pasiekimų vertinimas

Filosofijos dalyko mokymo(si) pasiekimai vertinami pažymiais. Pradedant mokytis filosofijos dalyko, svarbu įvardinti aiškius vertinimo kriterijus. Jie turi būti žinomi ir mokiniams, ir jų tėvams (globėjams). Vertinimo kriterijai turi būti pristatomi (pakartojami) ir mokymo(si) proceso metu. Vertinimas yra nuolatinis mokinio mokymo(si) patirties, pasiekimų, daromos pažangos stebėjimo, kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymo(si) perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojama ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Būtina gerbti mokinio pasaulėžiūrą, nuomonių įvairovę, tai negali būti sudedamoji vertinimo dalis.

Pasiekimų lygiai

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos pasiekimams vertinti pateikiami **keturių pasiekimų lygių požymiai** (slenkstinis (I), patenkinamas (II), pagrindinis (III), aukštesnysis (IV)).

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose pasiekimų lygiai siejami su pažymiu: slenkstinis lygis – 4 balai, patenkinamas lygis – 5–6 balai, pagrindinis lygis – 7–8 balai, aukštesnysis lygis – 9–10 balų.

Pasiekimų ir pažangos vertinimas

Pasiekimų lygiai yra gairės mokytojų, planuojant ugdymo procesą, numatant aukštesnius lūkesčius visiems mokiniams, ne tik tiems, kurių didelis mokymosi potencialas, taip pat teikiant veiksmingą pagalbą pagrindinio lygio nepasiekiantiems mokiniams.

Pasiekimų sritys

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

- Programoje pasiekimų sritys žymimos raidėmis (pvz., A, B), o raide ir skaičiumi (pvz., A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.
- Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis.
- Pasiekimų požymių lentelėje raidės ir skaičių junginyje (pvz., A1.2) raide žymima pasiekimų sritis (A), pirmu skaičiumi (1) nurodomas pasiekimas, o antru skaičiumi (2) – pasiekimų lygis.

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas (D)

D1. Aiškinti pagrindinių filosofų ikisokratikų, klasikinio ir helenistinio laikotarpio mąstymo požymius, komentuoti kontekstą, analizuoti ir interpretuoti šios filosofijos kilmę, įtaką kultūrai ir švietimui.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	Atpažįsta pagrindinius filosofus ikisokratikus ir jų mąstymo požymius (D1.1).	Apibūdina pagrindinius filosofus ikisokratikus ir jų mąstymo požymius, naudodamasis mokytojo pateiktais šaltiniais aiškina šios filosofijos kilmę, įtaką pasaulio kultūrai ir švietimui, pasiūlo pavyzdžių ir juos paaiškina (D1.2).	Komentuoja kontekstą, aiškina šios filosofijos kilmę, įtaką pasaulio kultūrai ir švietimui, pateikia 2–3 pavyzdžius (D1.3).	Aiškindamas šios filosofijos įtaką pasaulio kultūrai, naudojami papildoma literatūra (D1.4).
<u>Mokymo(si) turinys</u>				

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas (E)

E1. Analizuoti filosofinės antropologijos esmę, pagrindines problemas, šios disciplinos santykį su empirine antropologija, komentuoti žmogaus, gamtos ir kultūros santykį, kūno ir sielos filosofinę sampratą, gyvenimo prasmės ir tikslo klausimus.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	Atpažįsta filosofinės antropologijos pagrindines problemas; įvardija žmogaus, gamtos ir kultūros santykio, kūno ir sielos filosofinius klausimus; atpažįsta religijos atsakymą į gyvenimo prasmės ir tikslo klausimą; apibūdina mirties temos esmę (E1.1).	Naudodamasis mokytojo pateiktais šaltiniais apibūdina filosofinės antropologijos esmę, pagrindines problemas; aiškina šios disciplinos santykį su empirine antropologija, žmogaus, gamtos ir kultūros santykį, kūno ir sielos filosofinę sampratą, religijos pateiktą atsakymą į gyvenimo prasmės bei tikslo klausimą; filosofškai ir egzistenciškai apibūdina mirties temą (E1.2).	Šių temų turinį analizuoja, komentuoja, filosofškai ir egzistenciškai interpretuoja, perduoda turinį raiškia filosofine kalba (E1.3).	Analizuodamas šias temas jungia įvairius kontekstus, naudojami papildoma literatūra (E1.4).

VBE aprašas ir uždauoties struktūra BP

Pasiekimų vertinimas III-IV gimnazijos klasėje

VBE sudaro dvi dalys:

- VBE pirmoji dalis (40 taškų),
- **VBE antroji dalis (60 taškų).**

Mokymosi pagal vidurinio ugdymo programą pasiekimų patikrinimas I

VBE pirmos dalies, rengiamos pirmaisiais vidurinio ugdymo programos metais, **užduoties struktūra**:

Mokymo(si) turinio sritys	Pasiekimų sritys						Užduoties taškai procentais
	Filosofinių klausimų specifikos suvokimas (A)	Tikrovės pažinimas (B)	Etinių sistemų ir klausimų hermeneutika (C)	Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas (D)	Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas (E)	Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas (F)	
Filosofijos ištakos ir kilmė							35
Pažinimo problema							35
Etinės sistemos, kategorinis imperatyvas							30
Iš viso taškų procentais	15	20	20	20	15	10	100

Užduotis rengiama centralizuotai, pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo sistemoje. Užduotis rengiama remiantis Programos III gimnazijos klasės mokymo(si) turiniu.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 proc. paklaida.

Mokymosi pagal vidurinio ugdymo programą pasiekimų patikrinimas II

VBE antros dalies, vykdomos baigiamojoje vidurinio ugdymo programos klasėje, užduoties struktūra:

Mokymo(si) turinio sritys	Pasiekimų sritys						Užduoties taškai procentais
	Filosofinių klausimų specifikos suvokimas (A)	Tikrovės pažinimas (B)	Etinių sistemų ir klausimų hermeneutika (C)	Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas (D)	Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas (E)	Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas (F)	
Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas							40
Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas							30
Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas							30
Iš viso taškų procentais	15	20	20	20	15	10	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 proc. paklaida.

VBE antros dalies struktūra (I)

Užduotį sudaro dvi dalys.

I dalis. Klausimai

Atviri klausimai pagal pateiktus filosofijos šaltinius (rašytinius tekstus ar jų ištraukas). Klausimai gali būti trumpieji ir struktūruoto atsakymo, reikalaujantys kelių skirtingų informacijos naudojimo etapų (pavyzdžiui, informacijos radimo, palyginimo, analizės, apibendrinimo) užrašymo. Klausimo vertė taškais pateikiama prie kiekvieno klausimo.

I dalies taškų suma – 40.

VBE užduočių aprašas ir priedai yra paskelbti dokumente „VISUOMENINIO UGDYMO DALYKŲ VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOČIŲ APRAŠAS“

VBE antros dalies struktūra (II)

II dalis. Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimas (esė)

Pagal pateiktus filosofinius šaltinius (2–3) reikia sukurti filosofinį esė. Sukurto teksto apimtis – nuo 250 iki 400 žodžių.

II dalies taškų suma – 20.

Iš viso – 60 taškų.

VBE antros dalies užduoties pavyzdys (I)

3. Perskaitykite Emanuelio Levino (*Emmanuel Lévinas*) knygos „Etika ir begalybė“ ištrauką. Remdamiesi ištrauka ir žiniomis, atsakykite į 3.1–3.5 klausimus.

Veikiau manau, kad prieiga prie veido yra iš karto etinė. Kai matote nosį, akis, kaktą, smakrą ir galite juos aprašyti, jūs atsisukate į kitą asmenį kaip į objektą. Geriausias būdas susitikti su kitu asmeniu – tai net nepastebėti jo akių spalvos! Kai stebime jo akių spalvą, mūsų santykis su kitu asmeniu nėra socialinis. Žinoma, juslinis suvokimas gali užvaldyti santykį su veidu, tačiau veido specifika į šitai neredukuojama. [...] Veidas yra reikšmė, reikšmė be konteksto. Tuo noriu pasakyti, kad kitas asmuo dėl savo veido tiesumo nėra personažas kontekste. Paprastai esame „personažai“: Sorbonos profesorius, valstybės tarybos viceprezidentas, tokio ir tokio sūnus, paso įrašai, nešiosena, elgsena. Kiekviena reikšmė įprastine šio žodžio prasme siejasi su tokiu kontekstu: dalyko prasmė priklauso nuo jo santykio su kitu dalyku. Čia, priešingai, veidas yra prasmė tik dėl jos pačios. Tu – tai tu. [...] Kaip tik todėl veido reikšmė verčia jį išeiti už būties kaip žinojimo koreliato.

- 3.1. Ką E. Levinas vadina pirmąja filosofija?

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

VBE antros dalies užduoties pavyzdys (II)

3.2. Remdamiesi ištrauka, pateiktu paveikslu ir E. Levino filosofija, suformuluokite probleminį klausimą.

Juodraštis

.....

.....

.....

.....

(1 taškas)

VBE antros dalies užduoties pavyzdys (III)

- 3.3.** Paaiškinkite, kaip suprantate E. Levino mintį: „Kai stebime jo [žmogaus] akių spalvą, mūsų santykis su kitu asmeniu nėra socialinis.“

Juodraštis

.....
.....

(1 taškas)

- 3.4.** E. Levinas yra vienas iš dialogo filosofijos atstovų. Paaiškinkite dialogo filosofijos sampratą. Koks dar filosofas priskiriamas šiai kryptčiai?

Juodraštis

Paaiškinimas
..... Filosofas

(2 taškai)

- 3.5.** Kaip E. Levinas vadina atsakomybę, kuri nėra abipusė, pavyzdžiui, kai žmogus padeda kitam žmogui, tačiau nelaukia iš jo to paties?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

VBE antros dalies užduoties pavyzdys (I)

II DALIS (20 taškų)

Remdamiesi pateiktais A, B ir C šaltiniais, parašykite filosofinę esė šia tema:

„Pasaulis nėra vien suskaičiuojamų arba nesuskaičiuojamų, pažįstamų ir nepažįstamų dalykų sandauga. Bet pasaulis nėra ir vien įsivaizduoti rėmai, įrėminantys viso to, kas egzistuoja, sumą.“

Martinus Heideggeris (*Martin Heidegger*)

A šaltinis (*Iš Georgo Steinerio knygos „Heideggeris“*)

Van Gogo (*Vincent van Gogh*) paveikslas. Pora grubių valstietiškų batų, nieko daugiau. Iš esmės paveikslas nieko nevaizduoja. Tačiau su tuo, kas ten yra, bemat esi vienas, tarsi vėlų rudens vakarą, gėstant paskutiniams bulvienojaus laužams, pats pavargęs eitum su kauptuku iš laukų namo. Kas ten yra? Drobė? Potėpai? Spalvų dėmės?

VBE antros dalies užduoties pavyzdys (II)

B šaltinis (*Iš Martino Heidegerio esė „Kūrybinis gamtovaizdis: kodėl mes liekame provincijoje?“*)

Štai mano pasaulis, kuriame aš dirbu. Tačiau tokį jį mato svečias ar poilsiautojas. Tuo tarpu mano paties žvilgsnis beveik niekados šitaip jame nerymoja. Aš išgyvenu jį kitaip: valanda po valandos, dieną ir naktį jis vilnija metų laikų kaitoje. Kalnyno masė, jo pirmapradžių uolienu tvirtumas, mąslus eglių augimas, šviesus ir paprastas žydinčių Alpių pievų puošnumas, neperregimai tamsią rudens naktį girdimas tarp akmenų vinguriuojančio upelio čiurlenimas, sniego pusnyse skendinčių laukų griežtas paprastumas – visa tai spiečiasi ir skuba gyventi kasdienį gyvenimą ten aukštai kalnuose.

Ir vėlgi – visa tai esti ne ypatingomis išskirtinėmis sąmoningo susitelkimo akimirkomis, ne tada, kai įsijautę gėrimės visomis tomis grožybėmis, o tik tada, kai mūsų pačių buvimas pasineria į darbą ir nugrimzta jame. Tik darbas atveria erdves, kuriosna įžengia šių kalnų tikrovė. Visa darbų seka giliai nugrimzdusi gamtovaizdžio buvimo vyksme.

C šaltinis (*Iš Žano Polio Sartro veikalo „Egzistencializmas – tai humanizmas“*)

Esame vieni, be pasiteisinimų. Aš tai apibūdinau teigdamas, kad žmogus yra pasmerktas būti laisvas. Pasmerktas, nes ne pats save sukūrė, bet, nepaisant to, laisvas, nes nuo tos akimirkos, kai yra įmestas į pasaulį, jis atsakingas už viską, ką daro. [...] Egzistencialistas taip pat nemany, kad žmogus gali pasikliauti koku nors žemėje jam duotu ženklu, kuris jį nukreiptų tam tikra linkme, nes, jo nuomone, žmogus pats šifruoja ženklus taip, kaip jam patinka.

VBE antros dalies struktūra

Iš viso taškų – 60.

Trukmė – 180 minučių.

Užduoties pateikimas: užduoties sąsiuvinis ir atsakymų lapas.

Kandidatų atliktų užduočių vertinimas

Centralizuotas. Vertina vertintojai elektroninėje vertinimo sistemoje.

Priemonės, kuriomis galima naudotis VBE

Reikalavimai priemonėms nustatyti Filosofijos valstybinio brandos egzamino antros dalies vykdymo instrukcijoje.

VBE antros dalies struktūra

Kognityvinių gebėjimų sričių procentai valstybiniame brandos egzamine

Žinios ir supratimas – 20 proc., taikymas – 40 proc., aukštesnieji mąstymo gebėjimai – 40 proc.

Taškų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius valstybiniame brandos egzamine

Slenkstinis – 35 proc., patenkinamas – 15 proc., pagrindinis – 35 proc., aukštesnysis – 15 proc.

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

Kognityvinių gebėjimų sritys Filosofijos VBE (I)

20 % žinios ir supratimas – kai kandidatas įvardija ir tinkamai vartoja sąvokas, apibūdina faktus, įvykius, dėsningumus, reiškinius ir procesus, nurodo jų priežastis ir pasekmes, tarpusavio ryšį, objektų bruožus, randa informaciją įvairiausiuose informacijos šaltiniuose.

Kognityvinių gebėjimų sritys Filosofijos VBE (II)

40 % taikymas – kai kandidatas, taikydamas žinias, atsako į klausimus, atlieka užduotis, apibendrina įvairiuose informacijos šaltiniuose esančią informaciją, lygina, iliustruoja, lokalizuoja, chronologiškai išdėsto, nustato objektų geografinę padėtį, nurodo įvykio, reiškinių vietą, laiką, kaitą, kryptį, daro išvadas apie faktus, įvykius, dėsningumus, objektus, reiškinius ir procesus, jų priežastis ir pasekmes įvairiuose žinomuose ir (ar) nesudėtinguose, ir (ar) įprastuose kontekstuose; atlieka skaičiavimus (procentų, vidurkio, santykio) ir palygina gautus rezultatus.

Kognityvinių gebėjimų sritys Filosofijos VBE (III)

40 % aukštesnieji mąstymo gebėjimai – kai kandidatas įvertina pateiktus faktus, įvykius, reiškinius, procesus, idėjas, nuomones ir nustato jų priežasties ir pasekmės ryšį, analizuoja ir interpretuoja informaciją, nustato ir pagrindžia jos patikimumą, kelia klausimus, siedamas skirtingų šaltinių duomenis, nuosekliai ir sistemingai ieško atsakymų, taiko tiriamąsias strategijas, išanalizuoja problemą (-as) ir numato galimus sprendimo būdus, nurodo jų stipriąsias ir silpnąsias puses, daro pagrįstas ir išsamias išvadas, kuria tekstus, naudodamasis šaltiniais kaip įrodymu.

VBE vertinimo principai

Pagrindiniai VBE vertinimo principai (I)

Valstybinio brandos egzamino (VBE) vertinimo principai yra griežtai reglamentuoti, kad būtų užtikrintas **objektyvumas, patikimumas ir skaidrumas**.

Valstybinio egzamino vertinimas yra griežtai reglamentuotas procesas, kuris siekia užtikrinti vienodą vertinimą visiems kandidatams, apsaugoti nuo subjektyvumo ir diskriminacijos.

Pagrindiniai VBE vertinimo principai (II)

Objektyvumas

- Vertinimas turi būti **nešališkas** – remiasi tik tuo, kas parašyta mokinio darbe, neatsižvelgiant į asmeninius įsitikinimus, asmeninę patirtį ir pan.
- Vertintojas **neturi žinoti mokinio vardo**, mokyklos ar mokytojo pavardės (darbas žymimas kodu).
- Naudojamos **aiškos vertinimo instrukcijos** (kriterijų lentelės, pavyzdiniai atsakymai).

Pagrindiniai VBE vertinimo principai (III)

Patikimumas

- Vertinimas turi būti **nuoseklus** – toks pat darbas turi būti įvertintas vienodai, nepriklausomai nuo to, kas jį vertina.
- Kiekvieną darbą vertina du nepriklausomi vertintojai; jei jų įvertinimai skiriasi daugiau nei nustatyta riba, darbą peržiūri trečias vertintojas.
- Vertintojai dirba pagal vienodas, iš anksto nustatytas vertinimo instrukcijas, kurios apibrėžia taškų skyrimo tvarką.
- Prieš vertinimą visi vertintojai dalyvauja mokymuose, kur analizuoja pavyzdinius darbus ir derina taikymo nuoseklumą.
- Atliekama kontrolė, siekiant užtikrinti, kad to paties lygio atsakymai būtų vertinami vienodai visų vertintojų.

Pagrindiniai VBE vertinimo principai (IV)

Skaidrumas

- Vertinimo kriterijai, instrukcijos ir procedūros yra viešai skelbiami ir prieinami visiems – mokiniams, mokytojams, vertintojams.
- Egzaminų vertinimo instrukcijos parengiamos iš anksto ir pristatomos vertintojams per specialius mokymus.
- Mokiniai gali susipažinti su egzamino užduotimis ir pavyzdiniais atsakymais po egzamino laikymo.
- Egzistuoja apeliacijos galimybė – mokinys turi teisę ginčyti įvertinimą, o darbas pervertinamas pagal tuos pačius kriterijus.
- Vertintojų veikla ir sprendimų pagrindimas yra dokumentuojami, tai leidžia stebėti vertinimo eigą ir pagrįstumą.

VBE vertinimo kokybės užtikrinimas

- Vertintojų mokymai.
- Užduoties vertinimo kriterijų skaidrumas.
- Nuolatinis vyresniųjų vertintojų ir vertintojų bendradarbiavimas.
- Dviejų vertintojų sistema.

VBE vertinimo iššūkiai ir sprendimai

- Kaip interpretuoti neaiškius atsakymus?
- Kaip vertinti nestandartinius atsakymus?
- Kiek taškų skirti už atsakymą su nepakankama ar pertekline informacija?
- Kaip užtikrinti, kad vertinimas būtų kuo objektyvesnis?

Vertinimo organizavimas

Filosofijos VBE datos (pakartotinė sesija)

**PAKARTOTINĖ I DALIES VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ SESIJA (III
GIMNAZIJOS KLASĖMS)**

2025 m. birželio 26 d. 13 val. (vykdymo būdas – elektroninis)

**PAKARTOTINĖ II DALIES VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ SESIJA (IV
GIMNAZIJOS KLASĖMS)**

2025 m. birželio 25 d. 13 val. (vykdymo būdas – tradicinis)

Vertinimo organizavimas (I)

- Filosofijos VBE vertinamas nuotoliu, naudojant RM Assessor sistemą, su kuria susipažinsite gegužės pabaigoje.
- Kandidatų darbų vertinimas prasidės birželio 11 d.
- Vertintojai padalinami į grupes, kurioms vadovauja vyresnieji vertintojai. Visam vertinimui vadovauja vertinimo komisijos pirmininkas (-ė).
- Kiekvienas vertintojas pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą, kad neatskleis su vertinimu susijusių duomenų. Taip pat neatskleis jiems pateiktų darbinių vertinimo instrukcijų.

Vertinimo organizavimas (II)

- Vertinimas įprastai vyksta apie 4–5 dienas.
- pagrindinė sesija - birželio 11-16 d., pakartotinė sesija birželio 27-30 d.
- Kiekvieną dieną, kol vyksta vertinimas, vyresnieji vertintojai susirenka aptarti rūpimus klausimus, susijusius su užduoties vertinimu.
- Svarbu, kad visi vertintų vienodai, todėl kiekvieną dieną vyresnieji vertintojai susiskambina su savo grupės vertintojais aptarti iškilusių klausimų, nestandartinių atsakymų vertinimų ir pan.

Vertinimo organizavimas (III)

- Kiekvieno kandidato darbą vertina du vertintojai.
- Jei abiejų vertintojų vertinimai sutampa, darbas laikomas įvertintu. Jei yra nesutapimų, darbą trečiajam vertinimui gauna vyresnysis vertintojas.
- Vertintojai nesutapimų nemato.
- Vertinimui pasibaigus, vertintojai gauna atlygį, proporcingą įvertintų darbų skaičiui.
- Atsižvelgiant į vertintojų pastabas, gali būti koreguojama vertinimo instrukcija; korekcijomis papildytas galutinis instrukcijos variantas skirtas viešam naudojimui.
- Vyresnieji vertintojai vėliau susirenka pakartotinės VBE sesijos vertinimui.

Vertinimo standartizavimas (I)

- Darbų vertinimas nebus skaidomas atskiromis užduotimis, kiekvienas vertintojas vertins visą darbą.
- Prieš pradedant vertinimą, vertintojai peržiūri 20–30 darbų su vertinamo klausimo atsakymais ir pasižymi, kokių atsakymų variantų pasitaiko.
- Vyresnysis vertintojas kartu su savo grupės vertintojais tariausi ir kartu nusprendžia, kaip vertinamas kiekvienas atsakymas, kurio nėra rengėjų pateiktoje vertinimo instrukcijoje.
- Vertintojai pildo vertinimo instrukcijas ir žymisi užskaitomus ir neužskaitomus atsakymo variantus.

Vertinimo standartizavimas (II)

- Viso vertinimo metu vyresnysis vertintojas bendradarbiauja su vertintojais ir pažymi vertinimo instrukcijoje bendrus susitarimus dėl klausimų vertinimo.
- Pradžioje instrukcija pildosi gausiai, vėliau, vertinimui įpusėjus, naujų atsakymų variantų pasitaiko vis mažiau. Dėl to labai svarbu neskubėti vertinti pradžioje, kol dar nėra aišku, kaip kurį atsakymą vertinti.
- Vyr. vertintojas, matydamas, kad kažkuris vertintojas skuba vertinti, bet daro daug klaidų; gali suspenduoti vertintoją ir neleisti jam tam tikrą laiką vertinti darbų.
- Be konkrečių susitarimų kaip vertinti kiekvieną klausimą, vertintojai vadovaujasi bendraisiais susitarimais.

Bendrieji susitarimai (I)

Atsakymai turi būti pateikti tokia forma, kurios prašoma klausime, tikslūs ir konkretūs.

Kandidato atsakymas, kuris verčia vertintoją spėlioti, yra vertinamas kaip neteisingas. Vertinami tik įskaitomi atsakymai.

Už papildomus teisingus atsakymus papildomi taškai neskiriami.

Jei dalis kandidato atsakymo (į kokybinio pobūdžio klausimą) pateikia tenkinantį atsakymą, skiriame tašką nepaisydami likusios dalies atsakymo netikslumų (pozityvus vertinimas).

Kriterijais grįstas vertinimas VBE kontekste

Kokybiniai kriterijai

Kokybiniai kriterijai klausimams, kuriuose prašoma paaiškinti ar apibūdinti, daugiausia dėmesio skiria atsakymo aiškumui, tikslumui ir supratimui. Tai reiškia, kad atsakyme reikėtų:

- Naudoti teisingus apibrėžimus ir sąvokas
- Aiškiai parodyti skirtumus arba ryšius
- Galbūt pateikti trumpą pavyzdį iliustracijai (rekomenduojama)

Pavyzdys

4.4. Pateikite pavyzdį, kaip stoikų filosofija galėtų pasitarnauti šių laikų žmogui.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

5.4. Ar pritariate Platono idėjai, kad meno kūrinys gali daryti neigiamą įtaką žmogui? Savo nuomonę argumentuokite.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

Kokybinis vertinimas

Didelė dalis egzamino klausimų reikalauja kokybinio vertinimo, t. y. nuspręsti, ar mokinio atsakymas (pvz., paaiškinimas) pasiekia patenkinamą atsakymo lygį. Du konkuruojantys principai:

- ✓ „Pasitikėjimo kreditas“ už ne itin išsamų atsakymą.
- x Neskirti taškų už atsakymą, kuris gali būti interpretuojamas skirtingai.

Todėl, nepaisant pastangų užtikrinti kuo objektyvesnį egzaminų vertinimą, dažnas mokytojo patarimas mokiniams yra atsakyti į klausimus taip, lyg jo atsakymą vertintų pats griežčiausias vertintojas.

Kokybiniai kriterijai: praktinė užduotis (I)

Užduotis: Dirbdami individualiai, nuspręskite, ar skiriate tašką už kiekvieną atsakymą ir trumpai pagrįskite savo sprendimą. Aptarimas kartu.

Kokybiniai kriterijai: praktinė užduotis (II)

2.3. Pasirinkite vieną T. Akviniečio Dievo buvimo įrodymą ir jį paaiškinkite.

Juodraštis
kad yra kažkas aukščiau mūsų kas yra sukūrta.....

(1 taškas)

2.4. Kas bendra sieja Anzelmą Kenterberietį (*Anselm of Canterbury*) ir Tomą Akvinietį?

Juodraštis
Tas, jog jie aiškino Dievo buvimą.....

(1 taškas)

2.5. A. Kenterberietis yra vienas žymiausių ankstyvosios scholastikos atstovų. Paaiškinkite scholastikos sąvoką.

Juodraštis
Scholastika – *Atgaila, mąstymas, Dievo teigimas*.....

(1 taškas)

Kokybiniai kriterijai: praktinė užduotis (III)

2.3. Pasirinkite vieną T. Akviniečio Dievo buvimo įrodymą ir jį paaiškinkite.

Juodraštis

.....Tiesėjimas.....T. Akvinietis teigė, kad tur būt kažkoks pirmas dalykas.....
.....kuris.....pajudintų.....judantį.....ar judantį.....ir tas pirmasis judantis gali būt
vadinamas Dievu.

(1 taškas)

2.4. Kas bendra sieja Anselmą Kenterberietį (*Anselm of Canterbury*) ir Tomą Akvinietį?

Juodraštis

.....Tiesėjimas, Dievo egzistavimo įrodymas.....
.....

(1 taškas)

2.5. A. Kenterberietis yra vienas žymiausių ankstyvosios scholastikos atstovų. Paaiškinkite scholastikos sąvoką.

Juodraštis

Scholastika –
.....

(1 taškas)

Kokybiniai kriterijai: praktinė užduotis (IV)

2.3. Pasirinkite vieną T. Akviniečio Dievo buvimo įrodymą ir jį paaiškinkite.

Juodraštis

Atsiradimas, tai yra jeigu mes esame, mūsų atsiradimui turi būti pirminis pradas, iš kurio atsiradome, o ~~tas~~ pirminis pradas vadinamas Dievu. (1 taškas)

2.4. Kas bendra sieja Anzelmą Kenterberietį (*Anselm of Canterbury*) ir Tomą Akvinietį?

Juodraštis

Abu šie filosofai ugstė religinę filosofiją.

(1 taškas)

2.5. A. Kenterberietis yra vienas žymiausių ankstyvosios scholastikos atstovų. Paaiškinkite scholastikos sąvoką.

Juodraštis

Scholastika – ~~bandu~~ siekia suvienyti protą su tikėjimu.

(1 taškas)

Teisingų atsakymų požymiai

2.3	Kiekvienam judėjimui kaip perėjimui iš potencijos (galimybės) į aktą kas nors turi įtakos, todėl turi būti ir pirmasis judintojas. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>
2.4	Anzelmas Kenterberietis ir Tomas Akvinietis pateikė Dievo buvimo įrodymų.
2.5	Scholastika – vidurinių amžių mokslo, teologijos, filosofijos kryptis ir metodas, įsigalėjęs Vakarų ir Vidurio Europoje, Bizantijoje.

Naudingos nuorodos

- <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/33>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/2024-2025-m-pasiekimu-patikrinimai/filosofija/>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/brandos-egzaminai/tvarkarasciai/>

Vertinimo kriterijų standartizavimas

I modulis

2025 05 26

Vertinimo standartizavimo procesas

Galimi atsakymų variantai skelbiami po egzamino, tačiau prieš pradedant vertinimo procesą bus peržvelgiami darbai ir surašomi visi galimi teisingi atsakymai, t.y. vertinimo instrukcija bus pildoma, nes kartais mokiniai gali visai kitaip suformuluoti atsakymus, arba pateikti kitus teisingus pavyzdžius.

Papildžius vertinimo instrukciją bus pradedama vertinti, tačiau jei dar iškiltų neaiškumų kaip vertinti, visada rekomenduojama pasitarti su vyr. vertintoja arba pirmininke.

Vertinimo standartizavimo procesas

FILOSOFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROS DALIES KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA

I DALIS

Kandidatas atsakymus į 1–6 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1		7	
1.1	<i>Galimi atsakymai:</i> • Frydrichas Nyčė kritikuoja istoriją kaip faktų rinkimo ir pasakojimo discipliną, kuri tūno enciklopedijose ir vadovėliuose. • Informacija ten negyva, jei žmogus tos informacijos neaktualizuoja sau, nekartoja istorijos klaidų. • Istoriją reikia įveiklinti, aktualizuoti, kontekstualizuoti dabarčiai. Čia autorius kritikuoja sausus intelektualus, kurių pagrindinė funkcija – kaupti informaciją ir ja puikuotis. • Istorija, kaip nuo gyvenimo izoliuotas mokslas, neteikia jokios naudos dabarčiai.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

Vertinimo standartizavimo procesas

3.1.2. Pateikite du elgesio pavyzdžius, suformulavę juos kategorinio imperatyvo forma.

Juodraštis

1. *Niekada nevak.*
2. *Niekada nedaryk kitam bloga.*

(2 taškai)

3.1.2	• Padėk kiekvienam nelaimėn patekusiam žmogui. • Sakyk tiesą visuomet, o ne vien tada, kai tau tai naudinga. • Vertink ir gerbk kiekvieną aplink tave esantį žmogų, o ne tik tą, kuris tau naudingas. • Visuomet padėk prašančiam pagalbos. Pastaba: Galimi ir kiti teisingi atsakymai, suformuluoti kategorinio imperatyvo forma.	2	2 taškai už du teisingus atsakymus. 1 taškas už vieną teisingą atsakymą. 0 taškų skiriama, jei atsakyta neteisingai arba neatsakyta.
-------	---	---	---

Vertinimo standartizavimo procesas

3.1 | Emanuelis Levinas pirmąją filosofiją vadina etika.

3.1. Ką E. Levinas vadina pirmąją filosofija?

Juodraštis

E. Levinas pirmąją filosofiją vadina etika.

(1 taškas)

Vertinimo standartizavimo procesas

2.4 | Anzelmas Kenterberietis ir Tomas Akvinietis pateikė Dievo buvimo įrodymų.

2.4. Kas bendra sieja Anzelmą Kenterberietį (*Anselm of Canterbury*) ir Tomą Akvinietį?

Juodraštis

Tiek A. Kenterberietis, tiek T. Akvinietis gyveno Viduramžiais ir
~~šie~~ pateikė Dievo buvimo įrodymus.

(1 taškas)

Vertinimo standartizavimo procesas

B šaltinis

Benoco Gocolio (*Benozzo Gozzoli*) paveikslas „Šv. Tomo Akviniečio triumfas“, 1470–1475 m.

2.2	Tomo Akviniečio, kaip centrinės figūros vaizdavimas, simbolizuoja tai, kad viduramžiais pagrindinis dėmesys buvo sutelktas į teologiją, o senovės Graikijos filosofija (Aristotelio ir Platono veikalai) pasitelkiama tik kaip įrankis, padedantis paaiškinti teologijos tiesas (Dievo buvimą).	1
-----	---	---

2.2. Petras Damianis (*Petrus Damiani*), filosofas scholastas, siūlė filosofiją traktuoti kaip teologijos tarnaitę. Remdamiesi B šaltiniu, savo žodžiais paaiškinkite, ką simbolizuoja Tomo Akviniečio (*Thomas Aquinas*), kaip centrinės figūros, vaizdavimas šiame paveiksle.

Juodraštis

Šv. Tomo Akviniečio vaizdavimas centre simbolizuoja tai, kad jo triumfas, bet in teologijos, kaip centrinis mokslo svarba, kaip visko pagrindas.

(1 taškas)

Vertinimo standartizavimo procesas

5.2	<i>Paaiškinimas:</i> Saugo šalį nuo priešų, pataria valstybės vadovui, yra moralaus elgesio pavyzdys. <i>Dorybė:</i> Drąsa.	2
-----	--	---

5.2. Paaiškinkite, kokią funkciją Platono idealios valstybės santvarkoje atlieka sargybiniai. Įvardykite dorybę, kuri jiems svarbiausia.

Juodraštis

Paaiškinimas *Sargybiniai* Platono idealios valstybės santvarkoje.....
atsakingi už tvarką, saugumą, laisvę..... Dorybė *Drąsa*.....

(2 taškai)

Vertinimo standartizavimo procesas

- 1.4. Remdamiesi Mikalojaus Konstantino Čiurlionio paveikslu „Praeitis“ (1907) ir siedami jį su F. Nyčės tekstu, iškelkite vieną filosofinį klausimą.

Juodraštis

Kiek turime žinoti apie savo praeitį,
kad nebūtų žinių perteklius?

(1 taškas)

Juodraštis

Ko galima mokytis iš praeities
maršalų karys.

(1 taškas)

Juodraštis

Ar žmogus yra laimingas
būdamas praeities
istorijos vaizdas? Ar žmogaus
esmė gali egzistuoti amžinai.

istorijos tėvų ir tėvų? (1 taškas)

Kol kas naudojasi istorijos mokslas gali
būti žmogaus elgesio augimo ir
raidos tėvyne?

Vertinimo standartizavimo procesas

4. Pateikiama filosofo Epikteto (*Epiktētos*) pokalbio su vienu jo mokiniu ištrauka. Mokinys buvo pasiūstas į Romą kaip žvalgas pasižiūrėti, kokia ten vyrauja politinė situacija, ir grįžo išsigandęs to, ką ten pamatė: baisią tremtį, skurdą ir persekiojimus. Remdamiesi ištrauka ir žiniomis, argumentuotai atsakykite į 4.1–4.5 klausimus.

Aplinkybės kaip tik išryškina žmones. Ateityje, susidūręs su aplinkybe, atminti, kad Dievas tarsi gimnastikos treneris suvedė tave vieną prieš vieną su netašytu jaunuoliu.

– O kam? – sako.

– Kad iš tavęs išeitų olimpiados nugalėtojas: be prakaito tai nepasiekama. Man rodosi, niekam nepasitaikė geresnių aplinkybių kaip tau, jei nori pasinaudoti jomis kaip atletas jaunuoliu. [...] Pirm tavęs pasiūstas žvalgas Diogenas mums pranešė ką kita. Jis sako, kad mirtis – ne blogybė, nes ji nėra negarbė; sako, kad šlovė – pakvaišėlių keliamas triukšmelis. O ką kalbėjo šis žvalgas apie sunkumus, apie skurdą? Kad esą būti nuogam visada geriau, negu vilkėti bet kokią drabužį, nors jis būtų ir su purpuriniu pakraščiu. Kad saldžių saldžiausias miegas esąs ant plikos žemės. Ir kiekvienam atvejui jis pateikia įrodymą: savo drąsą, sielos ramybę, pagaliau ir kūną – puikų, tvirtą.

- 4.1 Aplinkybės užgrūdina žmogaus dvasią; skirtingos patirtys formuoja žmogaus charakterį, jeigu aplinkybės žmogaus nepalaužia, jis gali tapti geresne savęs versija.
Galimi ir kiti teisingi atsakymai.

- 4.1. Paaškindite, kodėl, pasak Epikteto, aplinkybės atskleidžia žmonių būdą.

Juodraštis

Ne- kaip mes elgamės, atrodome atskleidžia mūsų mąstymą.

- 4.1. Paaškindite, kodėl, pasak Epikteto, aplinkybės atskleidžia žmonių būdą.

Juodraštis

Baisi tremtis, suvedas, persekiojimai atskleidžia žmogaus prigimtį, pasą, žmogaus būdą, charakterį, suveda ir melus, stumia.

(1 taškas)

Vertinimo standartizavimo procesas

4.2. Pateikite po vieną stoikų ir kinikų filosofinių mokyklų, kurioms atstovauja filosofai Epiktetas Diogenas, bruožą.

Juodraštis

Stoikų filosofinės mokyklos bruožas šlovė - labas... svarbus... dalykas.....

Kinikų filosofinės mokyklos bruožas šlovė - tik patvaršelių keliamas tvirtėjimas

(2 taškai)

4.2 | *Stoikų filosofinės mokyklos bruožas:*

Nepriklausymas nuo išorinio pasaulio gėrybių, svarbios dorybės yra saikingumas, drąsa, doras gyvenimas, pagrįstas protu.

Kinikų filosofinės mokyklos bruožas:

Gyventi pagal prigimtį, tenkinti tik būtinus poreikius, žmogaus dorybės nepriklauso nuo išorinių aplinkybių; niekino visa, kas yra tik poza, įvaizdis ir pan.

4.2. Pateikite po vieną stoikų ir kinikų filosofinių mokyklų, kurioms atstovauja filosofai Epiktetas ir Diogenas, bruožą.

Juodraštis

Stoikų filosofinės mokyklos bruožas stoikams... būdingas... patvirtis... laisvė.....

vishas... anista... mulemta (determinizmas) laisvė... vystantysis

Kinikų filosofinės mokyklos bruožas tvirtas... is... materializmas... gyvenimas.....

vestimas... neguovantys... laisvės... šlovės... tvirtėjimas - patirtis

is... gyvenamasis... Dideriausios vertybės - paprastumas, (2 taškai)

sielos ramybė.

Vertinimo standartizavimo procesas

4.4 Galimi atsakymai:

- Remiantis stoikų filosofija, žmogus turėtų save valdyti pasitelkdamas racionaliąją savo dalį – protą. Tai padėtų priimti gamtos numatytą gyvenimo planą, nesistengti pakeisti likimo, ypač tų dalykų, kurių negali pakeisti.
- Stoikai moko stiprybės išgyventi sunkias gyvenimo akimirkas, nepasiduoti išorinio pasaulio teikiams malonumams, jeigu jie atitraukia dėmesį nuo doro gyvenimo kelio.

Galimi ir kiti teisingi atsakymai.

4.4. Pateikite pavyzdį, kaip stoikų filosofija galėtų pasitarnauti šių laikų žmogui.

Juodraštis
Tai daugiau tuojau pat, kaip ir, jog miki
dėsiangtis. Tuo kėlėsi.

(1 taškas)

4.4. Pateikite pavyzdį, kaip stoikų filosofija galėtų pasitarnauti šių laikų žmogui.

Juodraštis
Stoikų filosofija padėtų atrasti motyvacijos šiuo laiku žmogui + paska-
tintu pasiekti užsibrėžtus tikslus.

(1 taškas)

**Vertinimo standartizavimo procesas.
Samprotaujamojo pobūdžio teksto
kūrimas (esė)**

Samprotaujamąjį pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (I)

SAMPROTAUJAMOJO POBŪDŽIO TEKSTO KŪRIMO (FILOSOFINĖS ESĖ) VERTINIMO KRITERIJAI

Kriterijai	4 taškai	3 taškai	2 taškai	1 taškas
Problemos (ginamos tezės) formulavimas (0–2)	–	–	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, išsiskiria originalumu, nėra šabloniška.	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, tačiau formulotė neišsiskiria savo originalumu, yra šabloniška.
Esė struktūra (įvadas, dėstymas) (0–4)	Įvade glaustai apibrėžiamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra. Dėstyje laikomasi įvade nurodytos struktūros.	Įvade glaustai apibrėžiamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau pasitaiko nežymių klaidų, bet jos neiškreipia pagrindinės minties.	Įvade suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau nėra apibrėžiamas kontekstas. Dėstyje nesilaikoma įvade nurodytos struktūros.	Įvade neapibrėžiamas kontekstas, netiksliai suformuluojama problema. Esė struktūra pateikiama neaiškiai (arba problemos formulotė visiškai nepapildoma kontekstu ar aiškiu esė struktūros pateikimu).

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (II)

Filosofinių koncepcijų išmanymas ir gebėjimas jas interpretuoti, atsižvelgiant į suformuluotą problemą (0–4)

Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis originaliai pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą, atskleidžiamas platesnis filosofinis suvokimas, mąstymas, filosofinis žodynas.

Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.

Pateikiama tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos kryptis), gebama ja be klaidų pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.

Žinoma tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos kryptis), tačiau ji neišplėtojama.

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (III)

Argumentavimo aiškumas ir originalumas (0–3)	–	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentai aiškūs, logiškai pagrįsti. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų).	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentuose pasitaiko nežymių klaidų. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų). Pasitaiko tuščiažodžiavimo, bet tai neiškreipia minties.	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Formuluojant argumentus, trūksta aiškumo. Dėstant mintis, nesistengiama apžvelgti analizuojamos problemos iš įvairių filosofinių perspektyvų. Daug tuščiažodžiavimo.
Išvadų formulavimas (0–2)	–	–	Išvados išsamios ir logiškai išplaukia iš dėstymo pagrindinėje esė dalyje, jos suformuluotos glaustai ir aiškiai.	Išvadų turinys tik iš dalies atitinka esė pagrindinės dalies turinį, o jų formuluotės nepakankamai tikslios.

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (IV)

Šaltinių naudojimas (0–3)	–	Rašant filosofinę esė, naudojamosi bent dviem pateiktais šaltiniais, teisingai cituojama, interpretuojama.	Rašant filosofinę esė, naudojamosi vienu–dviem pateiktais šaltiniais, cituojant, interpretuojant pasitaiko klaidų (1–2 klaidos).	Rašant filosofinę esė, naudojamosi tik vienu šaltiniu, cituojant, interpretuojant pasitaiko daugiau nei 2 klaidos.
Kalba (0–2)	–	–	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, nėra gramatikos, kalbos kultūros klaidų.	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, tačiau pasitaiko gramatikos, kalbos kultūros klaidų.

Pavyzdžiai. Įvadas

- Kontekstas (1-2 sakiniai)
- Problema
- Esė struktūra (Kuo bus remiamasi?)

Pavyzdžiai. Įvadas

Istorijoje gausu mąstytojų svarstiusių, kas padaro žmogų žmogumi. Nemaia jų dalis pastebėjo, jog viena žmogishų charakteristikų yra dvasiškumas, esą žmogus - tarpinė būtybė. Štai prancūzų filosofas Blėzas Paskalis rašo: "Juk kas gi pagaliau yra žmogus gamtoje? Niekas palyginti su begalybe, viskas, palyginti su nieku, vidurys tarp nieko ir visko." Daug viena žmogaus savybė, anot daugelio filosofų - gebėjimas kelti klausimus. Bet ar gali būti taip, jog šis neapibrėžtumas, jo klaidynas tarp dviejų brastutinių ir yra individo namo klausiti, tykinti priešais? Juk tikrai, žmogiskoji egzistencija pilna klausimų apie patį gyvenimo prasmę, save paties ir daug kitų dalykų. Tad ~~es~~ ^{savo} esi ir napyviesiu, kaip žmogaus buvimas tarp visko ir nieko, begalybės ir baigtinylės, gyvulio ir angelo vėrcia ji ~~klau~~ ^{ti} ~~apie~~ kelti klausimus, nukreiptus į gyvenimo prasmę ir jį patį. Tai darysiu remdamasi Donaldu Karpko poezija bei Juozu Girman ir Soreno Kierkegaardso mintimis.

Pavyzdžiai. Įvadas

Ką reiškia pirmtė pasaulis? Šis klausimas yra keliamas ~~skirtingai~~ egzistencialistų. Egzistencialiamu yra būties arba egzistencijos tyrinėjimas. Egzistencialistai iš esmės nepasitiki apibendrinančiais pasaulio ir daugiau galvojais apie kur rlypi visą patirties realybę. Galutinai būtent ir apibendroja žmogaus patyrimo būdą ir ribas. ~~taigi~~ kad žmogus patiria ne tik materialų pasaulį, o tą jo mintyse. + Davaiciu kaulė

Pavyzdžiai. Įvadas

Kas yra būtis? Gatinėje neringanta irrogans to patikimus,
jis galimai struktūrai, kad tai yra tiesiog egzistavimas savo laiku.
Tilastijoje, iš klausyros būdosa maistomas labai plačiai ir bus
vienas iš maistomas klausyros laiko. Galimasis to klausyros
diskutavimas opasija, g. d. bus remiasi puitore. būti, opibūdinti kaip
g. bejina, nustatyti ir apneikanti su opika. is kitais, kur
Rene Desbotes tore: "CO GITO, ERGO SUM", kai invertus is k. Satym
veikia. "Nestau, vadiscu su". Tačiau, yra pilas Ailandy, kuris
apneikta is teigia, kad veikia nustoti diskutuoti sia klausima is
būtis suvoka. Nustatyti. Is opibūdina, yra vis dar isliks
chi riu laiku is tina riuo dabartinioje visuomenėje.

Pavyzdžiai. Įvadas

„Taigi, tik žmogus - būtybė, esanti tarp gyvulio ir Dievo, - nublokštas į baigtinumą ir stovintis begalybės akivaizdoje, gali klausti, tiksliau sakant, negali neklausti.“ (A. Šliogeris)

Filosofija prasideda nuo klausimo. Platonas postulavo, jog nuostaba yra filosofijos pradžia, o ikisokratikai orientavosi į *arche* paieškas - esminių pradmenų nustatymą / orientavosi į pirminio prado (gr. arche) paieškas. Laikui bėgant/keičiantis amžiams ir nesiliaujant žmogaus paieškoms, refleksijos epicentras persikėlė nuo kosmologinių klausimų prie antropologinių ir egzistencinių svarstymų / fokusas persikėlė į žmogų. Arvydo Šliogerio teiginys, jog „tik žmogus - būtybė, esanti tarp gyvulio ir Dievo, - nublokštas į baigtinumą ir stovintis begalybės akivaizdoje, gali klausti, tiksliau sakant, negali neklausti“, atspindi žmogaus ontologinį paradoksą: jis suvokia savo laikinumą, bet sykiu yra atviras perversmui. **Tačiau ar ši egzistencinė situacija neišvengiamai veda į išmintį, ar veikia į beprasmišką filosofinę Sizifo kovą?** Ar klausimai yra neišvengiami? Ar jie būtini žmogaus tobulėjimui? O galbūt klausinėjimas tik pagilina nežinomybę ir egzistencinį nerimą? Šiuos klausimus galima nagrinėti remiantis įvairiais filosofiniais požiūriais - nuo Antikos iki šių laikų. Šioje esė kelsiu klausimus ir ieškosiu atsakymų analizuodama Pascalio filosofijos aspektus ir Sokrato idėjas, taip pat ieškosiu tarpdisciplininių jungčių tarp filosofijos ir meno laukų.

Pavyzdžiai. Įvadas

„Taigi, tik žmogus - būtybė, esanti tarp gyvulio ir Dievo, - nublokštas į baigtinumą ir stovintis begalybės akivaizdoje, gali klausti, tiksliau sakant, negali neklausti.“ (A. Šliogeris)

Kuo skiriasi žmogus ir gyvūnas? Atsakymų gali būti įvairiausių, tačiau ryškiausias skirtumas yra tai, jog žmogus iš likusių sutvėrimų išsiskiria savosios dvasios sudėtingumu ir nepaaiškinamumu. Šiuo požiūriu žmogus yra bene sudėtingiausia būtybė Žemėje. Šis kompleksiskumas kyla iš pačios prigimties, kuri sujungia du kraštutinumus - gyvuliškumą ir dieviškumą. Šis dvilypumas lemia ir žmogaus norą pažinti, klausti, svajoti, siekti aukštesnių tikslų. „Taigi, tik žmogus - būtybė, esanti tarp gyvulio ir Dievo, - nublokštas į baigtinumą ir stovintis begalybės akivaizdoje, gali klausti, tiksliau sakant, negali neklausti,“ - teigia XX a. - XXI a. sandūros lietuvių filosofas Arvydas Šliogeris. **Visgi, kodėl klausti yra taip svarbu, galbūt daug lengviau būtų egzistuoti neieškant prasmės ir tikrosios esmės?** Būtent šį klausimą, kodėl svarbu tyrinėti gyvenimą, ir svarstysiu esė: nagrinėsiu Apšvietos laikotarpio filosofo Paskalio požiūrį į žmogiškąją būtį bei Sokrato gyvenimą ir idėjas.

Pavyzdžiai. Išvados

Ar klausinėjimas yra neišvengiamas? Filosofija ir menas - abi šios sritys rodo, kad klausimai yra neatskiriami nuo žmogiškosios būties. Jie kyla iš žmogaus laikinumo, baigtinumo ir tuo pačiu iš begalybės. Tačiau ar nuolatinis klausinėjimas yra tinkamas pasirinkimas? Sokratas mokė, kad neištirtas gyvenimas yra nevertingas, tačiau jo likimas parodė, kad pernelyg didelis klausimų kėlimas gali sukelti pavojų tiek individui, tiek visuomenei. Ir vis tik, galbūt svarbiausia ne pats atsakymas, o klausimo kėlimas? Jei filosofija prasideda nuo klausimo, galbūt ji niekada ir nesibaigia? O jei žmogus nustotų klausti - ar jis vis dar būtų žmogus?

Pavyzdžiai. Išvados

Apibendrindama drįsčiau teigti, jog žmogus yra itin sudėtinga būtybė, įkalinta tarp gyvuliškumo ir dieviškumo, ir dėl to kelianti klausimus, nuolat ieškanti, tačiau nebūtinai randanti atsakymus apie savąją būtį. Nepaisant to, kelti klausimus individas privalo, nes tik tokiu būdu jis ras kelią iš ribotos savo būties bei iki galo išgyvens ir bent dalinai, kiek įmanoma geriau suvoks savąjį gyvenimą bei egzistenciją.

Pavyzdžiai. Išvados

Apibendrinama daryčiau teigti, jog klausimai, nu-
brėpti į žmogų ir jo egzistenciją, kamavo ir kamuoja
ne tik įvairius filosofus, bet ir ~~šiuolaikini~~ tikriausiai kiek-
vieną žmogų individualiai. ~~Šiuolaikiniai filosofai~~ Nors
~~šie~~ atsakymai į šios klausimus toli gražu nevienarūki-
ni^{ski}, bet ~~kol~~ jie ~~visi~~ taip pat yra neatšiejama
žmogiškosios būties dalis ir kyla iš ~~šio~~ individo
prigimties dvilypumo, jo nuolatinio blaškymosi
tarp begalybės ir baigtinybės.

Svarbu atkreipti dėmesį

- Tekstas turi būti aiškiai suskaidytas pastraipomis.
- Labai svarbi dalis - įvadas (sudedamosios dalys).
- Po įvado einančioje pastraipoje - argumentas, atskleidžiantis esė pagrindinę mintį, trečioje pastraipoje - kontraargumentas arba papildymas.
- Būtina pasinaudoti bent dviem šaltiniais, norint surinkti maksimalų balų skaičių.
- Galima įvesti ir papildomų kontekstų.
- Sąvokos, trumpos citatos.
- Išvados - labiau paliekančios atvirą klausimą, nei griežtai apibendrinančios.
- Svarbus bendras raštingumas, kalbos kultūra.
- Daugiau yra mažiau principas.

Pastebėjimai

- Siekiant nebausti mokinio daugiau nei kartą už tą pačią klaidą, kai ji persikelia į kitą klausimą, vertintojas turėtų atidžiai peržiūrėti mokinio naudojamus duomenis ir suskaičiuoti mokinio gautus atsakymus.
- Remiantis BUP principais, visi arba dauguma egzamino klausimų tarpusavyje turi būti nesusiję. Vis dėlto, *nebaudimo dukart už tą pačią klaidą* principas yra plačiai naudojamas tarptautinėje egzaminų vertinimo praktikoje. Tai gali paskatinti mokinių *nepasiduoti* sprendžiant susijusius uždavinius mokymosi procese!
- VBE vertinimo komisija nutars dėl vertinimo susitarimų įvairiais atvejais, tačiau visuomet kils nenumatyti atvejai.

Naudingos nuorodos

- <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/33>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/2024-2025-m-pasiekimu-patikrinimai/filosofija/>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/brandos-egzaminai/tvarkarasciai/>

Savarankiško pavyzdinės filosofijos VBE užduoties atlikčių vertinimo analizė ir aptarimas. Pirmojo modulio apibendrinimas.

I modulis

2025 06 02

Savarankiško pavyzdinės filosofijos VBE užduoties atlikčių vertinimo analizė ir aptarimas

Vertinimo susitarimai

- Vertiname ne olimpiadinius darbus, egzaminas laikomas pagal bendrojo ugdymo programą.
- Vertindami tiek šaltinių dalį, tiek esė, sudėkite „+“ ženklus ten, kur skiriate tašką už konkretų argumentą, faktą ir pan. Jei darbą reikės pervertinti, galėsime matyti jūsų vertinimo logiką, už ką jūs skiriate tašką.
- Galima skirti ir 0 taškų, nors vertinimo kriterijų lentelėje to nerašoma.
- Laikomės pozityvaus vertinimo. Aplinkybių aptarimas.
- Kartojantis vertintojo,-os klaidoms, galimas suspendavimas.

Vertinimo pavyzdžiai

- 1.5. F. Nyčė yra laikomas vienu žymiausių nihilizmo atstovų. Paaiškinkite nihilizmo sąvoką. Pateikite vieną argumentą, kodėl F. Nyčė priskiriamas prie nihilizmo atstovų.

Juodraštis

Nihilizmas – filosofinė kryptis, neigianti ~~pasą~~ pasaulio ir žmogaus egzistavimo prasmę.

Argumentas F. Nyčė samprotavo apie universaliosios vertybių muvėteijimą, taigi ir prasmės praradimą.

(2 taškai)

1 klausimas

6/7

1.1	1/1
-----	-----

1.2

1/1

1.3

2/2

1.4

1/1

1.5

1/2

1 klausimas

6/7

1.1	1/1
-----	-----

1.2

1/1

1.3

2/2

1.4

1/1

1.5

1/2

1.3. Paaiškinkite J. V. Gėtės teiginį: „Beje, nekenčiu viso to, kas mane vien pamoko, bet nepadaro manęs veiklesnio.“ Pateikite šį teiginį iliustruojantį pavyzdį.

Juodraštis

Paaiškinimas Žinios paduoti faktai, sukaupiti tik dėl pacio žinojimo yra daug mažiau vertingi nei žinios, kurias iš tikrųjų išvysta, įgalina veikti.

Pavyzdys Ta pati Nyčės istorija vertinga, kai ją jos pažalia galime mokyti iš praeities klaidų, ~~net~~ geriau suprasti šiuo dienuo gyvenimus, o ne tik kaip faktus ir datų drątinys, kurio realios naudos neatneša. (2 taškai)

1 klausimas

6/7

⏏	1.1	1/1
⏏		
⏏		
⏏		

1.2 1/1

1.3 1/2

1.4 1/1

1.5 2/2

2.1	0/1
-----	-----

- 2.1.** Okamo skustuvo principo, kartais dar vadinamo paprastumo principu, pavadinimas kilo pagal garsaus XIV a. anglų filosofo Viljamo Okamo (*William Ockham*) pavardę. Šiuo atveju „skustuvas“ reiškia nereikalingų prielaidų pašalinimą. Remdamiesi tokiu Okamo skustuvo principo aiškinimu, vienu sakiniu suformuluokite A šaltinio pagrindinę mintį.

Juodraštis

Jei pasaulyje yra gerio, tai koks geras turėtų būti pats kūrėjas.

(1 taškas)

2.2 1/1

2.3 0/1

- 2.3.** Pasirinkite vieną T. Akviniečio Dievo buvimo įrodymą ir jį paaiškinkite.

Juodraštis

Kiekvienas judėjimas turi priešą, judintoją, tad privalo egzistuoti pirmasis nepriklausomas judintojas.

(1 taškas)

2.5 0/1

- 2.5.** A. Kenterberietis yra vienas žymiausių ankstyvosios scholastikos atstovų. Paaiškinkite scholastikos sąvoką.

Juodraštis

Scholastika – viduramžių teologijos ir filosofijos truputis ir metodas.

(1 taškas)

4.4. Pateikite pavyzdį, kaip stoikų filosofija galėtų pasitarnauti šių laikų žmogui.

Juodraštis

Pasaulyje, kuriame tiek daug sumaisties ir žmonių, reikalaujantis
pykčio ir emocijų išlaikyti vengiant, labai svarbus emocionalit
tai, o kritiškai vertinti tikėjimą situacija.

(1 taškas)

4 klausimas

7/8

4.1

1/1

4.2

2/2

4.3

2/2

4.4

0/1

4.5

2/2

5.4. Ar pritariate Platono idėjai, kad meno kūrinys gali daryti neigiamą įtaką žmogui? Savo nuomonę argumentuokite.

Juodraštis

Nepitartin, nes menas yra pasaulio atvaizdas, tai reiškia, kad visa tai, ką menas simbolizuoja, vienokia ar kitokia forma pasaulyje vieną ar kitą jau egzistuoja.

(1 taškas)

5 klausimas

4/6

5.1	1/1
5.2	2/2
5.3	1/1
5.4	0/1
5.5	0/1

5.5. Pateiktoje pokalbio ištraukoje Platonas naudoja savo mokytojo Sokrato metodą, kai klausimais ir atsakymais siekiama išsiaiškinti dalyko esmę. Įvardykite šį metodą.

Juodraštis

Dialektika

(1 taškas)

5.5	Galimi atsakymai:
	• Dialektika. • Elenktika. • Sokrato metodas.

Juodraitis

6 klausimas

4/8

6.1

0/1

6.2

 $\frac{1}{2}$

6.3

2/2

6.4

 $\frac{1}{2}$

6.5

0/1

Juodraštis

Paaikškinimas M. Mahimanas teigin, jog jis nemoralizuoja, bet siekia išsiaiškinti dalybų veikimo principus, prasme.

Pavyzdys. Motyvacijoje dažnai mokomasi plikos informacijos, padidinti faktų, nusietais iš tiesų ištirti, kad tai tikrai dalykai veikia taip, kaip veikia. (2 taškai)

(2 taškai)

Juodraštis

Paaikškinimas Medijos sustiprina tam tikrus žmogaus gebėjimus, padeda atlikti kasdienius darbus.

Pavyzdys Radijas laisvą langumą informacijos perdavimą, ~~laiką~~
~~šiuo~~ o tai yra mūsų imogaus nestatijamas darbas

(2 taškai)

Juodraštis

Žmonis tarpusavio santykiuose ~~da~~ numatojo prietatumo, bet
tas pats ir atrodo plotini skiloti didesniu tiekimi
mely.

(1 taškas)

(1 taškas)

Kur galima būtų skirti/neskirti taško?

5.3. Kodėl, pasak Platono, menininkų kūryba turi būti kontroliuojama?

Juodraštis

Pasak Platono, kūryba turi būti kontroliuojama, nes jeigu bus sukurta daug blogio atvaizdų, tarp turis žmogus bus lyg neturės sąmonės, bus skatinamos ydingos sąlygos.

(1 taškas)

4.5 2/2

5 klausimas 5/6

5.1 1/1

5.2 2/2

5.3

0/1

Juodraštis

Nes taip lengviau atskleisti, ką jis nori pasakyti.

(1 taškas)

cum censeo (lot.) – vis dėlto manau. Ši frazė priskiriama Romos senatoriui Katonui Vyresniajam (234–149 m. pr. Kr.). Norėdamas senatą nedelsiant paskelbti karą Kartaginai, kurią jis laikė mirtinu Romos priešu, visas senate pasakytas kalbas Katonas baigdavo is: *Ceterum censeo Carthaginem esse delendam* (Vis dėlto manau, kad Kartaginą reikia sunaikinti). Kaip tik tokį nuolatinį primygtinį ma F. Nvčė čia ir turi omenyje.

Pastabos/žymėjimai

JUNGTA

1 klausimas 3/7

1.1 0/1

1.2 1/1

3.4. E. Levinas yra vienas iš dialogo filosofijos atstovų. Paaiškinkite dialogo filosofijos sampratą. Koks dar filosofas priskiriamas šiai kryptiai?

Juodraštis

Paaiškinimas *Nes jis nabeigė žmogaus santykių*

ir pakiniams su kitu Filosofas

(2 taškai)

2.4 1/1

2.5 0/1

3 klausimas 2/6

3.1 1/1

3.2 0/1

3.3 0/1

3.4	1/2
-----	-----

5.3. Kodėl, pasak Platono, menininkų kūryba turi būti kontroliuojama?

Juodraštis

Menas yra labai pavojingas, jis gali daryti žalingą audito -

rijai. Todėl svarbu, kad būtų užtikrinta, kad menininkai būtų

kontroliuojami - kaip daroma kugiam, tako publikacijai. (1 taškas)

4.5 2/2

5 klausimas 5/6

5.1 1/1

5.2 2/2

5.3	0/1
-----	-----

Samprotaujamąjį pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (I)

SAMPROTAUJAMOJO POBŪDŽIO TEKSTO KŪRIMO (FILOSOFINĖS ESĖ) VERTINIMO KRITERIJAI

Kriterijai	4 taškai	3 taškai	2 taškai	1 taškas
Problemos (ginamos tezės) formulavimas (0–2)	–	–	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, išsiskiria originalumu, nėra šabloniška.	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, tačiau formulotė neišsiskiria savo originalumu, yra šabloniška.
Esė struktūra (įvadas, dėstymas) (0–4)	Įvade glaustai apibrėžiamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra. Dėstyje laikomasi įvade nurodytos struktūros.	Įvade glaustai apibrėžiamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau pasitaiko nežymių klaidų, bet jos neiškreipia pagrindinės minties.	Įvade suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau nėra apibrėžiamas kontekstas. Dėstyje nesilaikoma įvade nurodytos struktūros.	Įvade neapibrėžiamas kontekstas, netiksliai suformuluojama problema. Esė struktūra pateikiama neaiškiai (arba problemos formulotė visiškai nepapildoma kontekstu ar aiškiu esė struktūros pateikimu).

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (II)

Filosofinių koncepcijų išmanymas ir gebėjimas jas interpretuoti, atsižvelgiant į suformuluotą problemą (0–4)

Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis originaliai pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą, atskleidžiamas platesnis filosofinis suvokimas, mąstymas, filosofinis žodynas.

Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.

Pateikiama tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos kryptis), gebama ja be klaidų pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.

Žinoma tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos kryptis), tačiau ji neišplėtojama.

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (III)

Argumentavimo aiškumas ir originalumas (0–3)	–	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentai aiškūs, logiškai pagrįsti. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų).	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentuose pasitaiko nežymių klaidų. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų). Pasitaiko tuščiažodžiavimo, bet tai neiškreipia minties.	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Formuluojant argumentus, trūksta aiškumo. Dėstant mintis, nesistengiama apžvelgti analizuojamos problemos iš įvairių filosofinių perspektyvų. Daug tuščiažodžiavimo.
Išvadų formulavimas (0–2)	–	–	Išvados išsamios ir logiškai išplaukia iš dėstymo pagrindinėje esė dalyje, jos suformuluotos glaustai ir aiškiai.	Išvadų turinys tik iš dalies atitinka esė pagrindinės dalies turinį, o jų formuluotės nepakankamai tikslios.

Samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo vertinimo kriterijai (IV)

Šaltinių naudojimas (0–3)	–	Rašant filosofinę esė, naudojamosi bent dviem pateiktais šaltiniais, teisingai cituojama, interpretuojama.	Rašant filosofinę esė, naudojamosi vienu–dviem pateiktais šaltiniais, cituojant, interpretuojant pasitaiko klaidų (1–2 klaidos).	Rašant filosofinę esė, naudojamosi tik vienu šaltiniu, cituojant, interpretuojant pasitaiko daugiau nei 2 klaidos.
Kalba (0–2)	–	–	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, nėra gramatikos, kalbos kultūros klaidų.	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, tačiau pasitaiko gramatikos, kalbos kultūros klaidų.

Pirmojo modulio apibendrinimas

Svarbūs vertinimo susitarimai

- Vertiname tik pagal vertinimo kriterijus;
- Laikomės pozityvaus vertinimo principo;
- Vertinimo instrukcija gali būti nuolat papildoma;
- Kiekviename darbe ieškome teisingų atsakymų požymių, neieškome ko nėra;
- Egzaminas yra laikomas pagal bendrojo ugdymo programą, tai nėra olimpiadiniai darbai;
- Geriau dėl kiekvieno neaiškaus atvejo tartis su vyr. vertintoju, nei įvertinti per mažai/per daug.
- Vertindami naudokite „+“ ir „-“ ženklus.

Naudingos nuorodos

- <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/33>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/2024-2025-m-pasiekimu-patikrinimai/filosofija/>
- <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/brandos-egzaminai/tvarkarasciai/>